

HelseDirektoratet
Beredskap @helsedir.no
220 Skøyen
0213 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 20/45000-1
Saksbehandler: Christian Aleksander Tinglum
Skøyeneie
Dato: 03.12.2020

Dette er en kopi. Originalbrevet er sendt til Helse- og omsorgsdepartementet.

.....

Svar på covid-19 oppdrag 252 – om anbefalinger for kirkevandringer og om musikkøvelser

HelseDirektoratet ble bedt om å komme med anbefalinger for kirkevandringer og musikkøvelser, og formidle disse. Vedlagt er svar på oppdrag 252, samt Folkehelseinstituttets anbefaling.

Oppsummering:

- Det er utarbeidet smittevernfaglige råd for gjennomføringen av kirkevandring og korsang.
- Rådene er publisert på helsedirektoratet.no, helsenorge.no og formidlet til relevante aktører i trossamfunn.
- Reviderte smittevernråd for musikkøvelser basert på ny kunnskap er formidlet til Norsk musikkråd og Norges korforbund.

Vennlig hilsen

Johan Georg Røstad Torgersen e.f.
direktør

Christian Aleksander Tinglum Skøyeneie
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:

HelseDirektoratet, Helsekrise @helsedir.no; HelseDirektoratet, Beredskap @helsedir.no; FOLKEHELSEINSTITUTTET, Utbrudd @fhi.no

HelseDirektoratet

Avdeling kommunale helse- og omsorgstjenester
Christian Aleksander Tinglum Skøyeneie

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20
Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helseDirektoratet.no

Svar på oppdrag 252 fra HOD – Om anbefaling for kirkevandringer og om musikkøvelser

Innhold

1. Om oppdraget	2
1.2 Avgrensing og forståelse av oppdraget	2
2. Folkehelseinstituttets vurdering	2
Kirkevandringer:	2
Musikkøvelser:	3
Vurdering av sosiale konsekvenser	4
3. Helsedirektoratets vurderinger	4
Nyhetssak	5

1. Om oppdraget

Oppdrag nr 252 om anbefalinger for kirkevandringer og om musikkøvelser:

1. Anbefalinger for kirkevandringer

Vi ber Helsedirektoratet om å utforme råd til trossamfunnene om hvordan retningslinjer for kirkevandringer bør innrettes, inkludert råd om avstand ved bruk av kor. Det vises i den forbindelse til direktoratets deltakelse i arbeidsgruppe og den etablerte dialogen med aktuelle trossamfunn.

Rådene skal ta utgangspunkt i at regjeringen nå har besluttet å forskriftsfeste at kirkevandringer i kristne trossamfunn skal regnes som arrangement og at det skal være mulig kontinuerlig å slippe nye inn når noen går ut. For øvrig gjelder kravene til arrangøren, inkludert antallsbegrensningene. Det forutsettes at kirken er stor nok til at alle smittevernreglene kan overholdes. Regjeringen har også besluttet å forskriftsfeste at personer som arrangøren har gitt i oppgave å fremføre korsang under arrangementer i tros- og livssynsamfunn, og som holder minst to meters avstand til øvrige publikummere under hele arrangementet, ikke skal telles med i begrensningen av hvor mange personer som maksimalt kan være til stede.

Frist: Anbefalingene for kirkevandringene vil være særlig aktuelle i helgene. Helsedirektoratet bør derfor formidle rådene til representanter for de relevante trossamfunnene så snart som mulig, og senest i løpet av torsdag 3. desember.

2. Anbefalinger om musikkøvelser

Vi ber Helsedirektoratet om å vurdere om smittevernveiledere for musikkøvelser bør endres i lys av de mange smitteutbruddene etter korøvelser.

Frist: Helsedirektoratet bør formidle anbefalinger om eventuelle endringer i smittevernveiledere til berørte aktører så snart som mulig og helst i løpet av torsdag 3. desember.

Kontaktperson i HOD: Kari Grette, tlf 41513352

1.2 Avgrensning og forståelse av oppdraget

Helsedirektoratet er bedt om å utforme råd til trossamfunnene om hvordan retningslinjer for kirkevandringer bør innrettes, inkludert råd om avstand ved bruk av kor. Vår forståelse av oppdraget er at det bes om råd om smitteverntiltak ved kirkevandringer som i forskriften er definert som et arrangement med antallsbegrensninger på maks. 50 (covid-19 forskriften), men at man kontinuerlig kan slippe inn nye deltagere når noen går ut. Det er også bedt om avstandsråd for kor, og en vurdering av om smittevernveiledere for musikkøvelser bør endres i lys av mange smitteutbrudd etter korøvelser.

Helsedirektoratet har bedt om en smittevernfaglig uttalelse fra Folkehelseinstituttet.

2. Folkehelseinstituttets vurdering

Kirkevandringer:

Slik FHI forstår oppdraget, bes vi gi råd om smitteverntiltak ved kirkevandringer der antallsbegrensning (per nå inntil 50 personer nasjonalt) og de andre reglene for arrangement gjelder,

men at man kontinuerlig kan slippe inn nye deltagere når noen går ut i stedet for å ha kohorter på inntil 50 personer som kan skiftes ut.

Smittevern rådene vil være tilsvarende som for andre [arrangementer](#) og utarbeidede smittevernveiledere for de ulike trossamfunnene. Dette innebærer:

- Syke personer skal ikke delta, selv med milde symptomer. Gi informasjon på forhånd til deltakere og oppdragstagere om at personer som mistenker at de kan være syke med det nye koronaviruset ikke skal komme.
- Kirkerommet må være stort nok til at deltagere kan holde minst 1 meters avstand under hele vandringen hvis de ikke er fra samme husstand eller tilsvarende nære. Hvis ikke lokalet er stort nok, bør antall deltagere reduseres tilsvarende. Som en tommelfingerregel kan man beregne 4 m² per person. Hvis deltagerne skal synge, bør de holde 2 meters avstand til andre som ikke er fra samme husstand.
- Vandringen bør hvis mulig være "enveiskjørt," med en inngang og en annen utgang for å unngå trengsel. Pass på områder der personer kan tenkes å samle seg, slik som ved sted for lystenning. Arrangør må også sikre at det ikke blir trengsel utenfor kirken av personer som venter på tur til å komme inn.
- For å unngå trengsel kan vandringen gå over noe tid, og personer oppfordres til å legge tidspunkt for vandringen spredt i tid
- Begrens antallet sang – og musikkutøvere som trenger å være til stede,
- Arrangør bør vurdere risiko for tilstrømming av store folkemengder, og om dette vil innebære en smitterisiko med trengsel utenfor kirken.
- Arrangør bør vurdere hvor mange vakter og andre oppdragstagere som er nødvendig slik at smitteverntiltak blir ivaretatt.
- Det bør være gode muligheter for bruk av hånddesinfeksjonsmiddel ved inngangen, ved steder der man tar på gjenstander (for eksempel ved lystenning) og ellers ved behov.
- Ved evt. eller utdeling av mat og drikke, må man passe på avstand og opprettholde god håndhygiene.
- Det bør sikres god renhold, særlig på hyppig berørte kontaktpunkter og på toaletter hvis aktuelt.
- Smitterisikoen kan være økt i rom med dårlig ventilasjon. Vanlig ventilasjon som til daglig brukes for bygget anbefales. Der det ikke finnes mekanisk ventilasjon, bør man lufte gjennom vinduer før og eventuelt under arrangementet.
- Det må etableres et system for registrering av kontaktinformasjon for evt. smittesporing i ettertid. Dette kan for eksempel gjøres ved at personer som ankommer kirken desinfiserer eller vasker sine hender, og skriver navn, kontaktinformasjon og tidspunkt i en loggbok.

Musikkøvelser:

Norsk Musikkråd har gitt ut [Smittevern for musikkøvelser](#). FHI har tidligere gitt innspill til denne, og har nå vurdert veilederen på nytt. I løpet av pandemien er det sett flere utbrudd av covid-19 i

kormiljøer, både i Norge og internasjonalt. Vi vurderer det slik at det er grunnlag for å revidere veilederen basert på ny kunnskap, erfaring og på bakgrunn av smitteutbruddene innenlands og utenlands.

Covid-19-syke personer skiller ut dråper og partikler fra munn og nese som kan inneholde virus. Dråpene har ulik størrelse, og hvor mange som skilles ut varierer avhengig av hvordan man puster eller bruker stemmen. Mengden øker ved fysisk aktivitet, når man hoster eller nyser og ved sang eller roping.

Smitte kan skje når virusholdige dråper treffer slimhinner i munn, nese og øyne hos mottaker, eller hvis de inhaleres ned i luftveiene. Hvilken betydning de ulike dråpestørrelsene har for smitte, er fortsatt usikkert. Når smitte skjer innenfor 1–2 meter av den smittsomme personen kalles det dråpesmitte. Dette regnes som den viktigste smitteveien for det nye koronaviruset.

Studier tyder på at smitterisikoen avtar raskt med økende avstand til smittede personer, og at smitterisikoen reduseres med 80 prosent dersom man holder en avstand på én meter.

Ventilasjon og muligheter for utlufting kan spille en rolle ved smitteoverføring innendørs. Begrenset luftvolum og dårlig ventilasjon/sirkulasjon øker konsentrasjonen av virusholdige dråper/partikler i luften i rommet.

Reviderte smittevernråd basert på ny kunnskap:

- Det anbefales minst to meters avstand i alle retninger mellom personer som synger eller spiller blåseinstrumenter.
- Det anbefales redusert øvingstid, for eksempel 30 minutter sammenhengende før man tar pause med lufting e.l. innendørs. For utendørs øvelser anbefales en 5 minutters pause mellom hver 30 minutters sammenhengende øvelse.
- Hvis det er praktisk gjennomførbart vil risikoen for utbrudd reduseres hvis man reduserer gruppestørrelsen eller deler opp i mindre grupper som øver for seg selv med tilstrekkelig avstand mellom gruppene og helst i separate rom.

De reviderte smittevernrådene innebærer at kapittel E og G i veilederen bør revideres, samt tilhørende tabell.

Vurdering av sosiale konsekvenser

Å tillate kirkevandringer på måten som er beskrevet her rundt juletiden kan gjøre kirken mer tilgjengelig for flere enn hvis man kun holder gudstjenester med inntil 50 personer, og være positivt for mange i en vanskelig tid med mange sosiale begrensninger. Det kan imidlertid tenkes at personer fra andre tros- og livssynssamfunn vil mene at det er en forskjellsbehandling i dette, hvis det kun gjelder for kirken og for en kristen høytid, og ikke for andre trossamfunn og ved andre høytider.

3. Helsedirektoratets vurderinger

Helsedirektoratet støtter rådene utarbeidet av FHI, herunder vurderingen av sosiale konsekvenser knyttet til andre tros- og livssynssamfunn enn kristne trossamfunn.

Helsedirektoratet har publisert rådene om kirkevandring og korsang i en nyhetssak på Helsedirektoratet og på helsenorge, samt sendt rådene til representanter for de relevante trossamfunnene (jf. deltakere i arbeidsgruppe og den etablerte dialogen med aktuelle trossamfunn).

Direktoratet tar kontakt med Norsk musikkråd for å anbefale endring av deres smittevernveileder for musikkøvelser i tråd med FHIs reviderte smittevernråd basert på ny kunnskap (del 2).

Nyhets sak

[Smittevernråd for kirkevandringer og korsang til jul og nyttår - Helsedirektoratet](#)

<https://www.helsenorge.no/koronavirus/jul/#gudstjenester-kirkevandring-og-kor>

Om anbefaling for kirkevandringer og om musikkøvelser

Oppdrag nr 252 om anbefalinger for kirkevandringer og om musikkøvelser:

1. Anbefalinger for kirkevandringer

Vi ber Helsedirektoratet om å utforme råd til trossamfunnene om hvordan retningslinjer for kirkevandringer bør innrettes, inkludert råd om avstand ved bruk av kor. Det vises i den forbindelse til direktoratets deltakelse i arbeidsgruppe og den etablerte dialogen med aktuelle trossamfunn.

Rådene skal ta utgangspunkt i at regjeringen nå har besluttet å forskriftsfeste at kirkevandringer i kristne trossamfunn skal regnes som arrangement og at det skal være mulig kontinuerlig å slippe nye inn når noen går ut. For øvrig gjelder kravene til arrangøren, inkludert antallsbegrensningene. Det forutsettes at kirken er stor nok til at alle smittevernreglene kan overholdes. Regjeringen har også besluttet å forskriftsfeste at personer som arrangøren har gitt i oppgave å fremføre korsang under arrangementer i tros- og livssynsamfunn, og som holder minst to meters avstand til øvrige publikummere under hele arrangementet, ikke skal telles med i begrensningen av hvor mange personer som maksimalt kan være til stede.

Frist: Anbefalingene for kirkevandringene vil være særlig aktuelle i helgene. Helsedirektoratet bør derfor formidle rådene til representanter for de relevante trossamfunnene så snart som mulig, og senest i løpet av torsdag 3. desember.

2. Anbefalinger om musikkøvelser

Vi ber Helsedirektoratet om å vurdere om smittevernveiledere for musikkøvelser bør endres i lys av de mange smitteutbruddene etter korøvelser.

Frist: Helsedirektoratet bør formidle anbefalinger om eventuelle endringer i smittevernveiledere til berørte aktører så snart som mulig og helst i løpet av torsdag 3. desember.

Kontaktperson i HOD: Kari Grette, tlf 41513352

Folkehelseinstituttets vurdering

Kirkevandringer:

Slik FHI forstår oppdraget, bes vi gi råd om smitteverntiltak ved kirkevandringer der antallsbegrensning (per nå inntil 50 personer nasjonalt) og de andre reglene for arrangement gjelder, men at man kontinuerlig kan slippe inn nye deltagere når noen går ut i stedet for å ha kohorter på inntil 50 personer som kan skiftes ut.

Smittevernrådene vil være tilsvarende som for andre [arrangementer](#) og utarbeidede smittevernveiledere for de ulike trossamfunnene. Dette innebærer:

- Syke personer skal ikke delta, selv med milde symptomer. Gi informasjon på forhånd til deltakere og oppdragstagere om at personer som mistenker at de kan være syke med det nye koronaviruset ikke skal komme.
- Kirkerommet må være stort nok til at deltagere kan holde minst 1 meters avstand under hele vandringen hvis de ikke er fra samme husstand eller tilsvarende nære. Hvis ikke lokalet er stort nok, bør antall deltagere reduseres tilsvarende. Som en tommelfingerregel kan man beregne 4 m² per person. Hvis deltagerne skal synge, bør de holde 2 meters avstand til andre som ikke er fra samme husstand.
- Vandringen bør hvis mulig være "enveiskjørt," med en inngang og en annen utgang for å unngå trengsel. Pass på områder der personer kan tenkes å samle seg, slik som ved sted for lystenning. Arrangør må også sikre at det ikke blir trengsel utenfor kirken av personer som venter på tur til å komme inn.
- For å unngå trengsel kan vandringen gå over noe tid, og personer oppfordres til å legge tidspunkt for vandringen spredt i tid
- Begrens antallet sang – og musikkutøvere som trenger å være til stede,
- Arrangør bør vurdere risiko for tilstrømming av store folkemengder, og om dette vil innebære en smitterisiko med trengsel utenfor kirken.
- Arrangør bør vurdere hvor mange vakter og andre oppdragstagere som er nødvendig slik at smitteverntiltak blir ivaretatt.
- Det bør være gode muligheter for bruk av hånddesinfeksjonsmiddel ved inngangen, ved steder der man tar på gjenstander (for eksempel ved lystenning) og ellers ved behov.
- Ved evt. eller utdeling av mat og drikke, må man passe på avstand og opprettholde god håndhygiene.
- Det bør sikres sikre godt renhold, særlig på hyppig berørte kontaktpunkter og på toaletter hvis aktuelt.
- Smitterisikoen kan være økt i rom med dårlig ventilasjon. Vanlig ventilasjon som til daglig brukes for bygget anbefales. Der det ikke finnes mekanisk ventilasjon, bør man lufte gjennom vinduer før og eventuelt under arrangementet.

- Det må etableres et system for registrering av kontaktinformasjon for evt. smittesporing i ettertid. Dette kan for eksempel gjøres ved at personer som ankommer kirken desinfiserer eller vasker sine hender, og skriver navn, kontaktinformasjon og tidspunkt i en loggbok.

Musikkøvelser:

Norsk Musikkråd har gitt ut [Smittevern for musikkøvelser](#). FHI har tidligere gitt innspill til denne, og har nå vurdert veilederen på nytt. I løpet av pandemien er det sett flere utbrudd av covid-19 i kormiljøer, både i Norge og internasjonalt. Vi vurderer det slik at det er grunnlag for å revidere veilederen basert på ny kunnskap, erfaring og på bakgrunn av smitteutbruddene innenlands og utenlands.

Covid-19-syke personer skiller ut dråper og partikler fra munn og nese som kan inneholde virus. Dråpene har ulik størrelse, og hvor mange som skilles ut varierer avhengig av hvordan man puster eller bruker stemmen. Mengden øker ved fysisk aktivitet, når man hoster eller nyser og ved sang eller roping.

Smitte kan skje når virusholdige dråper treffer slimhinner i munn, nese og øyne hos mottaker, eller hvis de inhaleres ned i luftveiene. Hvilken betydning de ulike dråpestørrelsene har for smitte, er fortsatt usikkert. Når smitte skjer innenfor 1–2 meter av den smittsomme personen kalles det dråpesmitte. Dette regnes som den viktigste smitteveien for det nye koronaviruset.

Studier tyder på at smitterisikoen avtar raskt med økende avstand til smittede personer, og at smitterisikoen reduseres med 80 prosent dersom man holder en avstand på én meter.

Ventilasjon og muligheter for utlufting kan spille en rolle ved smitteoverføring innendørs. Begrenset luftvolum og dårlig ventilasjon/sirkulasjon øker konsentrasjonen av virusholdige dråper/partikler i luften i rommet.

Reviderte smittevernråd basert på ny kunnskap:

- Det anbefales minst to meters avstand i alle retninger mellom personer som synger eller spiller blåseinstrumenter.
- Det anbefales redusert øvingstid, for eksempel 30 minutter sammenhengende før man tar pause med lufting e.l. innendørs. For utendørs øvelser anbefales en 5 minutters pause mellom hver 30 minutters sammenhengende øvelse.
- Hvis det er praktisk gjennomførbart vil risikoen for utbrudd reduseres hvis man reduserer gruppestørrelsen eller deler opp i mindre grupper som øver for seg selv med tilstrekkelig avstand mellom gruppene og helst i separate rom.

De reviderte smittevernrådene innebærer at kapittel E og G i veilederen bør revideres, samt tilhørende tabell.

Vurdering av sosiale konsekvenser

Å tillate kirkevandringer på måten som er beskrevet her rundt juletiden kan gjøre kirken mer tilgjengelig for flere enn hvis man kun holder gudstjenester med inntil 50 personer, og være positivt for mange i en vanskelig tid med mange sosiale begrensninger. Det kan imidlertid tenkes at personer fra andre tros- og livssynssamfunn vil mene at det er en forskjellsbehandling i dette, hvis det kun gjelder for kirken og for en kristen høytid, og ikke for andre trossamfunn og ved andre høytider.

